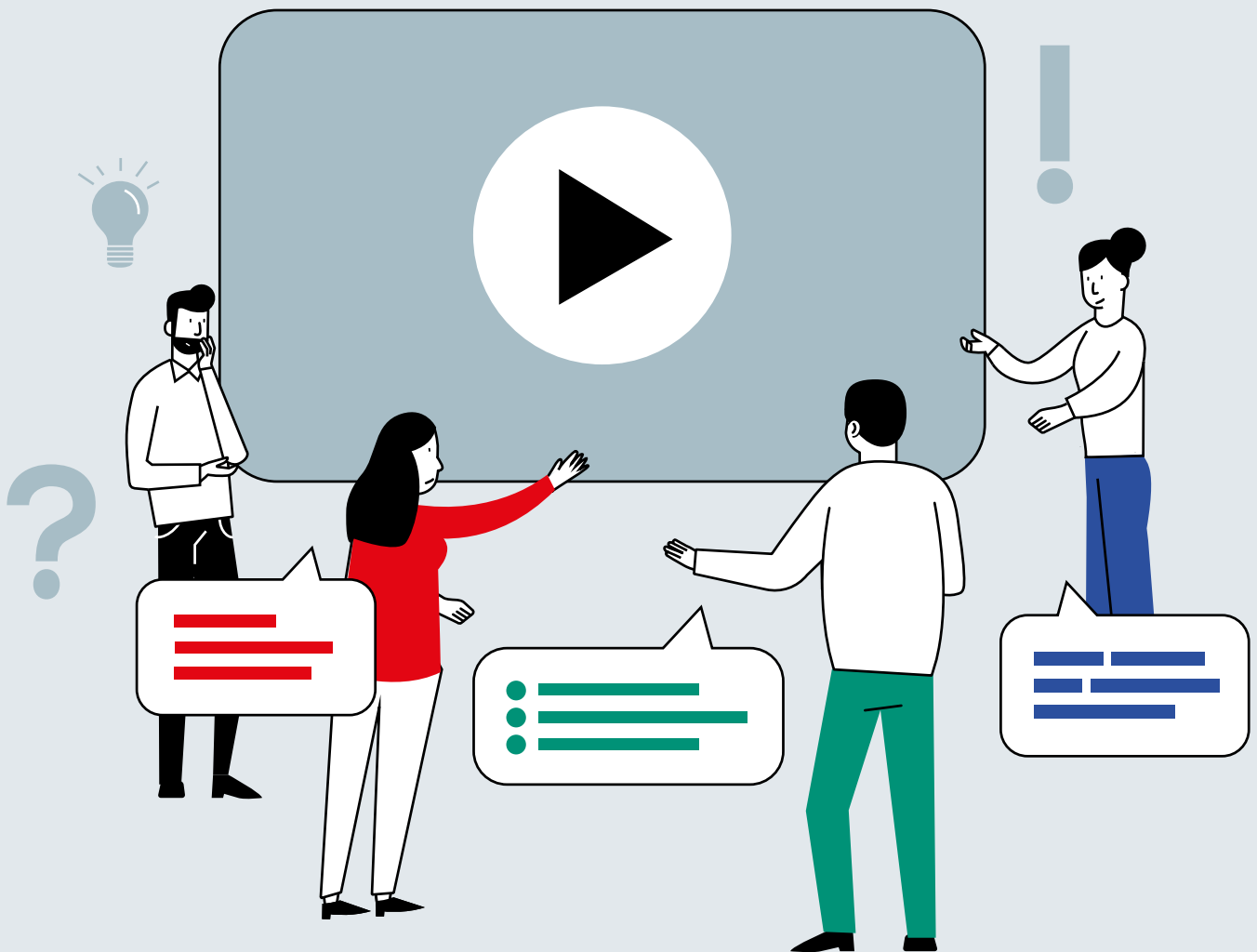

De rol van leerplicht in het sociaal domein

Inmiddels hebben ruim 1500 mensen de documentaire De rol van de leerplichtambtenaar in het sociaal domein bekeken die Ingrado begin 2022 uitbracht. Leden werden uitgenodigd om een rayonbijeenkomst bij te wonen en de documentaire samen met een netwerkpartner te bekijken. Velen gaven daar gehoor aan.

René Halberstadt, projectleider van Ingrado, vertelt dat de reacties vrijwel identiek zijn: het beeld is zeer herkenbaar. 'De casuïstiek in het werk van de leerplichtambtenaar is zeer complex. Netwerkpartners die de documentaire zagen vielen soms van hun stoel. Kan dit in Nederland?! Dit onderstreept het belang om het met elkaar te hebben over onze rol in het sociaal domein. En gelukkig gebeurt dat op steeds meer plekken. Als follow-up organiseren leden bijeenkomsten in hun eigen gemeente met wethouders, beleidsmakers en samenwerkingspartners.'

Ingrado sprak een paar leden die met een netwerkpartner de documentaire bekeken of zelf een bijeenkomst organiseerden.

Nooit 'foei!'

Linda Laugs is RMC-trajectbegeleider en rayoncontactpersoon. Voor het rayon West-Brabant West organiseerde zij de rayondag waar de documentaire De rol van de leerplichtambtenaar in het sociaal domein vertoond werd. Alle leden binnen het rayon werden uitgenodigd de documentaire te bekijken met een van hun partners uit het sociaal domein. In totaal zagen 140 mensen hoe de leerplichtambtenaar van vandaag manoeuvreert in complexe casussen. Zorg, ondersteuning en het zoeken naar mogelijkheden vormen de hoofdmoot van de werkzaamheden.

Zelf nam Linda Laugs gedragswetenschapper Marlon Goos mee. Zij werkt op de isk-afdeling (internationale schakelklas) verbonden aan Curio, de mbo-instelling in de regio. De samenwerking met leerplicht is intensief, er is regelmatig contact tussen Marlon Goos en een collega van Linda Laugs. Het beeld van de leerplichtambtenaar in de documentaire is voor beide dames volstrekt herkenbaar. En strookt ook met de praktijk van de isk.

Eerst landen

Marlon Goos vertelt dat de leerplichtambtenaar binnen de isk-afdeling, waar 300 leerlingen van 12 tot 18 jaar onderwijs krijgen, nooit degene is die 'foei!' zegt. 'Met leerplicht hebben we afgesproken dat we de eerste zes weken sowieso niet melden. Leerlingen komen uit een andere cultuur, waar in veel gevallen geen leerplicht is. Vaak zijn ze een oorlog ontvlucht en hebben ze een enorme zwerftocht achter de rug. Ze moeten eerst maar eens landen.'

Na die landing wordt de vinger stevig aan de pols gehouden. In het contact tussen leerplicht en de isk worden de verzuimcasussen besproken, de gewenste interventie afgestemd, de inzet van eventuele zorgpartners, maar ook de wachtlijst die we momenteel hebben en de verlofaanvragen van met name Oekraïense leerlingen.

De leerplichtambtenaar sluit elke zes weken aan bij het schoolondersteuningsteam (SOT) waar leerlingen worden besproken die opvallen. Zorgwekkend verzuim wordt gemeld bij DUO, waarna met leerplicht wordt afgestemd wat de juiste aanpak is. Ouder-gesprekken maken daar altijd deel van uit. Marlon Goos: 'We hebben altijd intensief contact met de ouders van onze leerlingen en eventueel verzuim bespreken we direct.'

Het beeld van leerplicht bij de isk en bij steeds meer scholen mag dan overeenkomen met het beeld in de documentaire, in de rest van het netwerk valt nog wel wat winst te behalen, zegt Linda Laugs. 'Nog te vaak ziet men de leerplichtambtenaar als handhaver, terwijl het werk vooral uit zorg en ondersteuning bestaat. Een collega verzuchtte laatst: "Hád ik nog maar eens een spijbelaar". Ik hoop dat de documentaire gaat bijdragen aan een completer en realistischer beeld van ons werk.'

Werken volgens de bedoeling

Kim Driessen is adviseur leerplicht in de gemeente Veldhoven. De eerste keer zag zij de documentaire op een rayoncontactdag samen met haar collega en de coördinator van haar team Integrale veiligheid. Ze waren zo enthousiast over het beeld dat daaruit naar voren komt, dat ze dat met meer mensen in het netwerk wilden delen. Ze organiseerden een bijeenkomst

'We hebben altijd intensief contact met de ouders van onze leerlingen en eventueel verzuim bespreken we direct'

voor alle samenwerkingspartners waar de documentaire wederom vertoond werd. Maar liefst 70 professionals uit de gemeente Veldhoven en de gemeente Waalre gaven gehoor aan de uitnodiging.

‘De documentaire laat precies zien waar het om draait in ons werk; om zorg en ondersteuning. We werken volgens de bedoeling van de Leerplichtwet, niet volgens de letter. Helaas is het beeld in de buitenwereld nog vaak dat van de handhaver. We wilden de documentaire daarom breder delen in ons netwerk. Samen met een stagiaire heb ik een middag georganiseerd voor alle partners. Ingrado faciliteerde een presentator, dat was echt super.’

*‘Had ik nog
maar eens een
spijbelaar’*

Super

De reacties waren echt super, precies wat we hoopten te horen. Ze varieerden van een klantmanager Jeugd die zei “jeetje, ik had me niet gerealiseerd dat dit tot het werk van de leerplichtambtenaar behoorde”, de basisschooldirecteur die opperde “misschien dat de leerplichtambtenaar regelmatig op onze school aanwezig kan zijn om verzuimcasussen te bespreken” tot de wethouder die het fijn vond om te zien wat een leerplichtambtenaar voor jongeren kan betekenen. Een casusregisseur van de gemeente vroeg zich af wat het verschil nog is tussen hun werk en dat van ons. Ik zie daar echt wel een verschil. Wij zijn de mediator die in een vroeg stadium kan onderzoeken wat er nodig is om onderwijs te blijven volgen. We zijn niet zelf de hulpverlener, maar kennen wel de weg ernaartoe.’

Kim Driessen hoopt dat de bijeenkomst zal leiden tot een nog betere samenwerking met zowel interne als externe partners en tot kortere lijnen met de scholen.

Samen aan de basis

In Groningen bekeken rond de 100 mensen uit het Noorden de documentaire. Leerplichtambtenaren, jeugdartsen, schooldirecteuren, begeleidings- en adviesdiensten; de vertegenwoordiging was breed. Onder hen Iris Mooy, rayoncontactpersoon en leerplichtambtenaar van de gemeente Stadskanaal, en haar samenwerkingspartner Marga Bloupot, ondersteuningscoördinator op scholengemeenschap Ubbo Emmius. ‘Opvallend was het’, zegt Iris Mooy, ‘dat ik om me heen geluiden hoorde als “ik zou willen dat mijn leerplichtambtenaar zo te werk zou gaan”. Terwijl het voor mij een volkomen herkenbaar beeld is. Dit is hoe ons werk eruitziet.’ Marga Bloupot vult aan: ‘Zo ervaar ik het ook. De kern van het werk van leerplicht en dat van mij is: goed luisteren. Luisteren naar leerlingen en ouders. Denken in oplossingen en niet in problemen. Dus “hoe vaak kun je wél op school zijn?” in plaats van “waarom was je er wéér niet?” En korte lijnen met iedereen die betrokken is bij een jongere. Wie kan wat en wie is wanneer aan zet?’

De havo/vwo-afdeling van Ubbo Emmius in Stadskanaal hanteert twee protocollen, een voor ongeoorloofd en een voor geoorloofd verzuim. Marga Bloupot: ‘Bij ongeoorloofd verzuim zitten we erbovenop. Al na vijf keer te laat of afwezig, melden we bij leerplicht. Iris en haar collega’s hebben elke twee weken een hele middag spreekuur hier op school en zien dan deze leerlingen. Hun agenda is altijd vol.’ Iris Mooy: ‘Dit spreekuur werkt preventief, leerlingen staan nog aan het begin van wat problematisch verzuim kan worden. Het helpt dan met hen in gesprek te gaan, te luisteren en afspraken te maken.’

Corona

Ook geoorloofd verzuim wordt nauwlettend gevolgd. Al na twee ziekmeldingen gaat Marga Bloupot in gesprek met leerling en ouders, na 60 tot 80 uur volgt een DUO-melding. ‘Geoorloofd verzuim kan dingen in de school blootleggen. Problemen met medeleerlingen bijvoorbeeld of een conflict met een mentor of docent. Dat heb ik dan snel boven tafel en daar kan ik mee aan de slag. In die gevallen hoef ik meestal niet nogmaals in gesprek. Anders is het met de leerlingen die niet op school zijn vanwege angsten en paniek. Dat is sinds corona enorm toegenomen.’

Ook Iris Mooy ziet andere problematiek sinds corona. ‘Gebrek aan motivatie,

leerlingen die niet kunnen plannen. Iets heel simpels als op tijd op school komen, kan een probleem zijn want ook dat vraagt om planning. Dan heeft het geen zin om heel hard “foei” te roepen, want ze missen echt die vaardigheid. Ik voel me een soort leerplicht-trajectbegeleider die langere tijd met een leerling optrekt. Ga liever wat vaker in gesprek en check de ontwikkeling.’

Toekomst

Marga Bloupot juicht de huidige rol van leerplicht toe. ‘Verzuim is altijd een signaal. Vroeger was leerplicht ver van m’n bed, ik heb het bewust naar me toe getrokken en nu is de leerplichtambtenaar een partner die een belangrijke rol heeft in het preventief werken. Met z’n allen staan we aan de basis van de toekomst van de leerling. Onze ondersteuningsroute wordt grotendeels ingericht op basis van de uitkomsten van de gesprekken van mijzelf, de leerplichtambtenaar, jeugdarts en maatschappelijk werker.’

Iris Mooy hoopt dat de ontwikkeling van leerplicht naar leerrecht verder doorzet. ‘Ingrado neemt daarin het voortouw en dat is mooi. Het recht op leren en hoe dat handen en voeten te geven, is een mooie uitdaging voor de toekomst.’ 🍷

Meer informatie

Wil je de documentaire ook in jouw netwerk vertonen? Neem dan contact op met Ingrado via info@ingrado.nl

